EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 27.4.2009
KOM(2009) 200 lopullinen

KOMISSION TIEDONANTO NEUVOSTOLLE, EUROOPAN PARLAMENTILLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE

EU:n nuorisostrategia – Satsataan nuorten vaikutusmahdollisuuksiin Uudistetulla avoimella koordinointimenetelmällä kiinni nuorison haasteisiin ja mahdollisuuksiin

{SEC(2009) 545}
{SEC(2009) 546}
{SEC(2009) 548}
{SEC(2009) 549}

1. JOHDANTO

”Nuoret[1] ovat Euroopan tulevaisuus. Monien nuorten elämän mahdollisuudet ovat kuitenkin piloilla.” Näin todetaan komission tiedonannossa *Uudistettu sosiaalinen toimintaohjelma*,[2] jonka tarkoituksena on antaa kaikille EU:n kansalaisille lisää mahdollisuuksia ja keinoja niiden hyödyntämiseen sekä osoittaa solidaarisuutta.

Nuoriso on yksi Euroopan unionin sosiaalisen vision prioriteeteista, ja nykyisessä kriisissä on erityisen tärkeää pitää huolta nuorison henkisestä pääomasta. Sen vuoksi tässä tiedonannossa esitetään strategia linjaamaan Euroopan tulevaa nuorisopolitiikkaa. Tiedonannossa ehdotetaan uutta, entistä vahvempaa avointa koordinointimenetelmää, joka on joustava ja raportoinniltaan yksinkertaisempi ja lujittaa yhteyksiä niihin politiikanaloihin, joita tarkastellaan Lissabonin kasvu- ja työllisyysstrategiaan kuuluvassa Euroopan nuorisosopimuksessa. Lähestymistapa on monialainen, ja tarkoituksena on yhdistää lyhyen aikavälin toimenpiteitä pitemmälle tähtäävään tavoitteeseen eli nuorten vaikuttamismahdollisuuksien parantamiseen. Strategialla halutaan luoda nuorille edellytykset taitojensa kehittämiseen, itsensä toteuttamiseen, työntekoon sekä aktiiviseen osallistumiseen yhteiskunnan toimintaan ja EU:n rakentamiseen. Yhteiskunnan ei tule pitää nuoria joukkona, jota kohtaan sillä on työläitä velvollisuuksia, vaan arvokkaana resurssina, joka auttaa toteuttamaan pitemmälle tähtääviä sosiaalisia tavoitteita.

2. NUORTEN HAASTEET JA MAHDOLLISUUDET TÄNÄÄN

Eurooppalaiset elävät entistä pitempään ja hankkivat lapsia entistä myöhemmin. Nuoria on entistä vähemmän. 15–29-vuotiaitten osuuden Euroopan väestöstä ennustetaan putoavan nykyisestä 19,3 prosentista 15,3 prosenttiin vuonna 2050.[3] Nämä väestönrakenteen muutokset vaikuttavat perheisiin, sukupolvienväliseen solidaarisuuteen ja talouskasvuun. Globalisaatio voi luoda kasvua ja työpaikkoja mutta myös ongelmia nuorten kaltaisille muita heikommassa asemassa oleville työntekijöille, kuten nykyinen kriisi on osoittanut.[4] Tulevat sukupolvet joutuvat ilmastonmuutokseen ja energiavarmuuteen liittyvien kysymysten vuoksi muuttamaan käyttäytymistään ja elintapojaan. Jokainen tarvitsee välttämättä joustavat avaintaidot, joiden avulla pystyy kehittämään tarvittavia valmiuksia koko elämänsä ajan. Koulunkäynnin lopettaminen varhaisessa vaiheessa on edelleen keskeinen ongelma.

Nuoret arvostavat ystävyyttä, toisten kunnioittamista, suvaitsevaisuutta ja solidaarisuutta. Nykyinen sukupolvi lienee parhaiten koulutettu, teknisesti edistynein ja liikkuvin koskaan. Muun yhteiskunnan tavoin nuoret kuitenkin kohtaavat voimakkaampaa yksilön korostamista ja lisääntyneitä kilpailupaineita ilman että heillä välttämättä olisi samat mahdollisuudet kuin muilla.

Laajan ympäri Eurooppaa järjestetyn kuulemiskierroksen[5] pohjalta voidaan todeta, että eniten huolta nuorille aiheuttavat koulutus, työllisyys, sosiaalinen osallisuus ja terveys. Euroopan nuorilla täytyy olla valmiudet hyödyntää niitä mahdollisuuksia, joita esim. kansalais- ja

---

1 Nuorilla tarkoitetaan tässä yleisesti ottaen teinejä ja nuoria aikuisia eli 13–30-vuotiaita. Tekstissä käytetään kuitenkin tilastosyistä muitakin ikähaarukoita.

2 KOM(2008) 412.

3 Lähde: Eurostat.

4 KOM(2009) 34.

5 Ks. tähän tiedonantoon liittyvä vaikutustenarviointi ja kuulemisesta tehdyt raportit.

poliittinen aktiivisuus, vapaaehtoistyö, luovuus, yrittäjyys, urheilu ja kansainvälinen vaikuttaminen tarjoavat.

Koulutukseen, työllisyyteen, osallisuuteen ja terveyteen liittyvät ongelmat, joihin yhdistyy vielä taloudellisia ja asumiseen ja liikkumiseen liittyviä hankaluuksia, vaikeuttavat nuorten itsenäistymistä eli pääsyä tilanteeseen, jossa heillä on resurssit ja mahdollisuudet huolehtia itse omasta elämästään, osallistua täysipainoisesti yhteiskunnan toimintaan ja tehdä itsenäisiä päätöksiä.

3. TARVITAAN UUSI TOIMINTAKEHYS

3.1. EU:n tason yhteistyö

Nuorisoalan yhteistyö on EU:ssa hyvin jäsenneltyä ja kehittynyttä. Nuorisoalan EU-ohjelmia on toteutettu jo vuodesta 1988. Poliittista päätöksentekoprosessia kehiteltiin vuoden 2001 valkoisessa kirjassa,[6] ja sen pohjana on tätä nykyä kolme peruspilaria:

– nuorten aktiivinen kansalaisuus avoimen koordinointimenetelmän välityksellä – neljä prioriteettia (osallistuminen, tiedotus, vapaaehtoistyö ja nuorten parempi tuntemus), yhteiset tavoitteet, jäsenvaltioiden raportit sekä jäsennelty vuoropuhelu nuorten kanssa

– integroituminen yhteiskuntaan ja työelämään Lissabonin strategiaan kuuluvan Euroopan nuorisosopimuksen[7] välityksellä – kolme prioriteettia (työllisyys ja sosiaalinen osallisuus, koulutus, työ- ja yksityiselämän yhteensovittaminen); komission tiedonannossa *Nuorten saaminen täysipainoisemmin mukaan koulutukseen, työelämään ja yhteiskunnan toimintaan*[8] ehdotetaan lisää toimia

– nuorisoasioiden ottaminen huomioon myös muussa politiikassa (mm. syrjinnän torjuminen, terveys).

3.2. Arvio nuorisopolitiikasta

Jäsenvaltioita on kuultu sekä nykyisistä toimintapuitteista että mahdollisista tulevista toimista. Euroopan parlamentti järjesti nuorisoaiheisen kuulemisen helmikuussa 2009. Osana jäsenneltyä vuoropuhelua järjestettiin keskusteluja, joihin osallistui tuhansia nuoria eri puolilta Eurooppaa. Myös Euroopan nuorisofoorumin ja kansallisten nuorisoneuvostojen kanssa kokoonnuttiin. Internetissä toteutettuun kuulemiseen saatiin yli 5 000 vastausta. Näkemyksiään esittivät myös tutkijat ja nuorisotoimintaohjelman vastuuhenkilöt.

Avointa koordinointimenetelmää pidettiin yleisesti ottaen asianmukaisena yhteistyövälineenä ja sen prioriteetteja edelleen pätevinä. Toimintapuitteet ovat saaneet maat laatimaan nuorisoon liittyvää lainsäädäntöä ja strategioita, ja yhä useammassa maassa nuorisojärjestöt otetaan mukaan politiikan muotoiluun. Euroopan nuorisosopimus nosti nuorison profiilia Lissabonin strategiassa etenkin koulutuksen ja työllisyyden yhteydessä. Myös syrjinnän torjunnassa ja terveysasioissa edistyttiin.

---

6 KOM(2001) 681.

7 Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan päätelmät, maaliskuu 2005 (asiak. 7619/05).

8 KOM(2007) 498.

Nykyiset, vuonna 2009 päättyvät toimintapuitteet eivät kuitenkaan ole aina osoittautuneet tehokkaiksi ja tuloksekkaiksi. Koordinoinnin riittämättömyyden vuoksi kaikkia haasteita ei ole voitu ratkaista. Nyt on päästy yhteisymmärrykseen entistä voimakkaammasta monialaisesta lähestymistavasta, jota Euroopan parlamentti peräänkuulutti vuonna 2008 antamassaan julistuksessa nuorten vaikutusmahdollisuuksista. Jäsennellyn vuoropuhelun organisointia olisi parannettava, ja sen piiriin olisi saatava laajemmin myös järjestäytymättömiä nuoria ja etenkin niitä, joilla on heikommat mahdollisuudet kuin muilla.

4. SATSATAAN NUORTEN VAIKUTUSMAHDOLLISUUKSIIN

4.1. EU:n nuorisovisio

Nuorten pitäisi hyödyntää koko potentiaalinsa. EU:n visio koskee kaikkia nuoria, mutta toimenpiteissä olisi keskityttävä niihin, joilla mahdollisuuksia on vähemmän. Visiossa on kaksi lähtökohtaa:

– **Satsataan nuoriin:** kohdistetaan enemmän resursseja sellaisten osa-alueiden kehittämiseen, jotka vaikuttavat nuorten arkeen ja parantavat heidän hyvinvointiaan.

– **Parannetaan nuorten vaikutusmahdollisuuksia:** hyödynnetään nuorten potentiaalia uudistaa yhteiskuntaa ja edistää EU:n arvoja ja tavoitteita.

Tarkoituksena on lisätä yhteyksiä nuorisopolitiikan ja muiden politiikanalojen – kuten koulutuksen, työllisyyden, osallisuuden ja terveyden – välillä niin, että nuorisoon liittyvä toiminta ja nuorisotyö tukevat niitä. Uudistetulla nuorisoalan avoimella koordinointimenetelmällä halutaan edistää kokonaisvaltaista politiikanmuotoilua sillä tavoin, että menetelmä antaa muuhun politiikan koordinointiin erityisosaamiseen pohjautuvan panoksensa ja tarjoaa nuorille mahdollisuuden vaikuttaa ja saada äänensä kuulluksi. EU:n roolina on auttaa jäsenvaltioita, joiden vastuulle nuorisopolitiikka kuuluu, tekemään keskenään yhteistyötä.

4.2. Pitemmän tähtäimen strategia höystettynä lyhyemmän tähtäimen prioriteeteilla

Nuorten nykytilanteen kartoituksen[9] perusteella ehdotetaan uutta strategiaa, jolla on seuraavat kolme laaja-alaista ja toisiinsa kytkeytyvää, uudistetun sosiaalisen toimintaohjelman tavoitteisiin läheisesti liittyvää tavoitetta:

– **Lisätään nuorten mahdollisuuksia** koulutukseen ja työntekoon.

– **Parannetaan** kaikkien nuorten **mahdollisuuksia** osallistua täysipainoisesti yhteiskunnan toimintaan.

– **Edistetään** nuorten ja muun yhteiskunnan välistä **solidaarisuutta**.

Kunkin tavoitteen yhteydessä ehdotetaan kahta kolmea toiminta-alaa, joille asetetaan tavoitteet strategian kolmeksi ensimmäiseksi vuodeksi (2010–2012). Toiminta-aloilla esitetään joukko mahdollisia toimia, joihin jäsenvaltiot ja/tai komissio voisivat ryhtyä. Tämän päivän nuorten haasteita ja mahdollisuuksia arvioidaan säännöllisesti, ja ne priorisoidaan

[9] EU:n nuorisoraportti 2009.

kolmen vuoden välein joustavuuden ja sen varmistamiseksi, että toiminta-alat vastaavat uusien ikäluokkien uusia tarpeita. Muutoksia voidaan tehdä tarvittaessa myös sitten, kun EU:n vuoden 2010 tuolle puolen ulottuvasta kasvu- ja työllisyysstrategiasta on päätetty.

4.2.1. Lisätään nuorten mahdollisuuksia

Toiminta-ala 1 – **Koulutus**

Lähes 80 prosenttia 20–24-vuotiaista eurooppalaisista on hankkinut keskiasteen koulutuksen. Siitä huolimatta 15-vuotiaista joka neljännen lukutaito on heikko[10] ja kuusi miljoonaa nuorta jättää koulun ilman päättötodistusta. Liikkuvuuden lisääntyminen on tehnyt EU:sta avoimen alueen,[11] jolla nuoriso voi kehittää kykyjään ja potentiaaliaan, mutta sen hyödyntämisessä on vielä parantamisen varaa.

Euroopan komissio on ehdottanut uutta koulutusalan avointa koordinointimenetelmää,[12] jolla puututaan seuraaviin pitkän aikavälin strategisiin haasteisiin: elinikäinen oppiminen ja liikkuvuus, laatu ja teho, tasapuolisuus ja kansalaisuus sekä innovointi ja luovuus. Komissio on ehdottanut myös uutta mallia, jolla työmarkkinoiden tarpeet ja ihmisten taidot saataisiin kohtaamaan toisensa.[13] Muodollisen koulutuksen tehostaminen on eittämättä ensiarvoista, mutta taitoja voidaan hankkia koulun ulkopuolellakin nuorisotyön ja uuden tekniikan avulla.

Tavoite

Muodollisen koulutuksen ohella olisi tuettava nuorten epävirallista oppimista elinikäisen oppimisen edistämiseksi Euroopassa. Sen laatua olisi parannettava, sen tulokset olisi tunnustettava, ja se olisi integroitava paremmin muodolliseen koulutukseen.

Jäsenvaltioiden ja komission toimet niiden toimivallan mukaisesti

– Kehitetään mahdollisuuksia epäviralliseen oppimiseen yhtenä keinona vähentää koulupudokkaiden määrää.

– Hyödynnetään täysimääräisesti EU:n tasolla kehitettyjä välineitä taitojen validoimiseen ja tutkintojen ja pätevyyksien tunnustamiseen.[14]

– Edistetään kaikkien nuorten oppimiseen liittyvää liikkuvuutta.

– Rohkaistaan koulutus- ja nuorisopolitiikan parissa toimivia yhteistyöhön.

– Puututaan sukupuolistereotypioihin sekä virallisessa että epävirallisesti järjestetyssä koulutuksessa.

– Tarjotaan nuorille laadukkaita ohjaus- ja neuvontapalveluja.

10 KOM(2008) 425.
11 Tässä viitataan esim. Erasmus- ja Youth in Action -ohjelmaan.
12 KOM(2008) 865.
13 KOM(2008) 868.
14 Taitojen validoimisen välineitä ovat mm. Europass, Euroopan tutkintojen viitekehys ja ammatillisen koulutuksen ECVET-järjestelmä. Tutkintojen ja pätevyyksien tunnustamiseen tarjoaa puolestaan välineen direktiivi 2005/36/EY.

– Luodaan koulutusjärjestelmään osallistavia järjestelyjä ja kehitetään koulujen, perheiden ja paikallisyhteisöjen yhteistyötä.

Komissio kehittää Europass-järjestelmään kuuluvaa itsearviointia pitemmälle etenkin epävirallisissa yhteyksissä hankittujen taitojen osalta mm. Youthpass-todistusten avulla.

Toiminta-ala 2 – **Työllisyys**

Nuorten siirtymisestä koulutuksesta työelämään on tullut selvästi pitempi ja mutkikkaampi prosessi. Nuorten työttömyys on keskimäärin kaksi kertaa niin yleistä kuin työvoiman yleensä, ja meneillään oleva talouskriisi vain vaikeuttaa nuorten mahdollisuuksia työmarkkinoilla. Nuoret työskentelevät usein heikkolaatuisissa ja tilapäisissä työsuhteissa, joissa palkkakin on pieni. Nuorisotyöttömyyden taustalla on usein se, ettei nuorilla ole tarvittavia tai sopivia taitoja. Siksi onkin tarjottava opastusta ja neuvontaa tarvittavien pätevyyksien hankinnasta ja tulevista työmahdollisuuksista.

Työmarkkinoille pääsemisen ja laadukkaitten työpaikkojen edistäminen on ollut Lissabonin kasvu- ja työllisyysstrategiassa ja Euroopan nuorisosopimuksessa keskeisenä painopisteenä. Niitä on painotettava edelleen. Rahoitus- ja talouskriisin vaikutukset työmarkkinoihin ovat niin mittavat, että nuorisotyöttömyyteen on entistäkin tärkeämpää puuttua sekä välittömästi että pitemmällä tähtäimellä. Työvoiman vapaa liikkuvuus on yhtenäismarkkinoitten kulmakivi, ja erityisen tärkeää se on työelämäänsä aloittelevien nuorten kohdalla.

Tavoitteet

Jäsenvaltioiden ja EU:n tason työllisyyspolitiikkaa olisi koordinoitava joustoturvan kaikilla neljällä osa-alueella, jotta siirtyminen koulusta tai työttömyydestä työhön helpottuisi. Työhön päästyään nuorten pitäisi pystyä myös etenemään urallaan.

Tarvitaan lisää ja paremmin kohdennettuja investointeja siihen, että ihmiset voivat hankkia sellaiset taidot, joita työmarkkinoilla tarjolla oleviin tehtäviin tarvitaan. Taidot ja työpaikat on saatava kohtaamaan toisensa paremmin lyhyellä aikavälillä, ja taitotarpeita on pystyttävä ennakoimaan paremmin pitemmällä aikavälillä.

Jäsenvaltioiden ja komission toimet niiden toimivallan mukaisesti

– Pidetään nuorison työllisyys prioriteettina.

– Edistetään nuorten mahdollisuuksia rajatylittävään työskentelyyn. Tutustutetaan nuoret työelämään jo varhaisessa vaiheessa.

– Kehitetään nuorisotyötä nuorten työllistettävyyden tueksi.

– Edistetään työllisyys- ja nuorisopoliittisten päättäjien yhteistyötä ja nuorten ottamista mukaan työllisyyspolitiikkaan.

– Varmistetaan, että nuorten työllisyyden edistämiseen varattuja EU-varoja (etenkin Euroopan sosiaalirahastosta tulevia) käytetään tehokkaasti.

– Sisällytetään elvytyssuunnitelmiin nuorten työllisyyttä edistäviä lyhyen aikavälin toimenpiteitä ja nuorten hyväksi toteutettavia rakenteellisia toimenpiteitä.

– Kehitetään uraohjaus- ja neuvontapalveluja.

– Madalletaan esteitä, jotka haittaavat työvoiman vapaata liikkuvuutta EU:ssa.

– Edistetään laadukkaitten harjoittelujaksojen käyttöä koulutus- ja/tai työllisyysohjelmissa.

– Parannetaan lastenhoitopalveluja, jotta nuoret aikuiset voisivat paremmin sovittaa yhteen työ- ja yksityiselämänsä.

Toiminta-ala 3 – **Luovuus ja yrittäjyys**

Teknologia tarjoaa tämän päivän nettisukupolvelle uusia mahdollisuuksia oppia, luoda ja osallistua. Toisaalta eteen tulee myös yksityisyyden suojaan, internetin turvallisuuteen ja medialukutaitoon liittyviä kysymyksiä.

Nuorten yrittäjyyden ja innovoinnin edistäminen on osa kilpailukyvyn ja innovoinnin puiteohjelmaa 2007–2013 ja elinikäisen oppimisen avaintaitoja koskevaa eurooppalaista viitekehystä, johon kuuluvat myös kulttuuritaidot. Vuosi 2009 on luovuuden ja innovoinnin teemavuosi, ja nämä teemat on uudessa koulutusalan avoimessa koordinointimenetelmässä nimetty strategisiksi haasteiksi.

Nuoria olisi rohkaistava ajattelemaan ja toimimaan innovatiivisesti, ja nuoret kyvyt olisi tunnustettava. Kulttuurista kumpuaa luovuutta. Yrittäjyyskoulutusta taas olisi pidettävä keinona edistää talouskasvua ja uusien työpaikkojen luomista samoin kuin taitojen, kansalaisosallistumisen, itsenäisyyden ja omanarvontunnon lähteenä.

Tavoite

Kaikkia nuoria olisi rohkaistava kehittämään kykyjään, hankkimaan luovia taitoja, omaksumaan yrittäjähenki ja ilmaisemaan itseään kulttuurin saralla.

Jäsenvaltioiden ja komission toimet niiden toimivallan mukaisesti

– Kehitetään edelleen starttirahoitusta ja edistetään nuorten yritysten tunnustamista.

– Tarjotaan helposti saataville uutta teknologiaa, jonka avulla nuoret kyvyt pääsevät vaikuttamaan. Lisätään kiinnostusta taiteita ja luonnontieteitä kohtaan.

– Tuetaan nuorisotyön panosta nuorten luovuuden ja yrittäjyyden hyväksi.

– Parannetaan luovien välineiden saatavuutta – etenkin sellaisten, joissa hyödynnetään uutta teknologiaa.

4.2.2. Parannetaan nuorten mahdollisuuksia osallistua täysipainoisesti yhteiskunnan toimintaan

Toiminta-ala 4 – **Terveys ja urheilu**

Lasten ja nuorten terveys luetaan EU:n terveysstrategiassa 2008–2013 ensisijaisiin toiminta-aloihin, ja asiaa painottaa myös neuvosto päätöslauselmassaan.[15] Monien nuorten terveys on vaarassa stressin, huonon ruokavalion, liikunnan puutteen, suojaamattoman seksin, tupakoinnin taikka alkoholin tai huumeiden käytön vuoksi. Myös laajemmat ympäristö- tai sosioekonomiset tekijät saattavat heikentää terveyttä, mikä taas voi estää aktiivista osallistumista. Nuoret ovat terveyskysymyksissä erityinen ryhmä, ja sen vuoksi asiaa on käsiteltävä laaja-alaisesti. Urheilu parantaa nuorten fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia, ja lisäksi sillä on merkittävä koulutuksellinen ja sosiaalinen rooli.[16]

Tavoite

Kannustetaan nuoria omaksumaan terveelliset elintavat. Edistetään liikunnanopetusta, urheilua ja nuorisotyöntekijöiden, terveysalan ammattilaisten ja urheiluseurojen yhteistyötä. Painotetaan ylipainoisuuden, vammojen, riippuvuuden ja päihteidenkäytön ennaltaehkäisyä ja hoitoa sekä mielen- ja seksuaaliterveyden pitämistä kunnossa.

Jäsenvaltioiden ja komission toimet niiden toimivallan mukaisesti

– Pannaan täytäntöön neuvoston päätöslauselma nuorten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä kannustetaan nuoria pitämään huolta kunnostaan ja urheilemaan EU:n liikuntaa koskevien suuntaviivojen mukaisesti.[17]

– Edistetään nuorisotyöntekijöiden ja nuorisojärjestöjen johtajien terveyskoulutusta.

– Edistetään terveys- ja nuorisopoliittisten päättäjien yhteistyötä ja nuorten ottamista mukaan terveyspolitiikkaan.

– Pyritään yhdessä kaikkien paikallisten sidosryhmien kanssa löytämään riskitilanteessa olevat nuoret ja auttamaan heitä.

– Kehitetään nimenomaan nuorille ja etenkin sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa oleville suunnattua tietoa terveydestä ja hyödynnetään siinä nuorisotiedotusverkostoja.

– Tuetaan vertaisryhmien antamaa terveyskasvatusta kouluissa ja nuorisojärjestöissä.

Toiminta-ala 5 – **Osallistuminen**

On yhä haastavampi tehtävä saada nuoret osallistumaan täysipainoisesti kansalais- ja poliittiseen toimintaan: niin etäällä nuoret ja instituutiot ovat toisistaan. Nykyisiä osallistumis- ja tiedottamistavoitteita toteutettaessa on käynyt ilmi, että parantamisen varaa olisi etenkin nuorisojärjestöjen tukemisessa, osallistumisessa edustukselliseen demokratiaan ja osallistumaan oppimisessa. Poliittisten päättäjien on viestittävä nuorten kanssa heille sopivalla

15 2008/C 319.
16 KOM(2007) 391.
17 Suositellut toimenpiteet terveyttä edistävän liikunnan tueksi (2008).

tavalla – myös kansalaistoiminnasta ja EU-asioista – etenkin siksi, että viesti tavoittaisi myös järjestäytymättömät tai muita heikommassa asemassa olevat nuoret.

Tavoite

Huolehditaan siitä, että nuoret osallistuvat täysipainoisesti yhteiskunnan toimintaan. Sitä varten lisätään nuorten osallistumista paikalliseen kansalaistoimintaan ja edustukselliseen demokratiaan, tuetaan nuorisojärjestöjä ja erilaisia tapoja oppia osallistumaan, kannustetaan järjestäytymättömiä nuoria osallistumaan ja tarjotaan laadukkaita tietopalveluja.

Jäsenvaltioiden ja komission toimet niiden toimivallan mukaisesti

– Kehitetään laatustandardeja nuorison osallistumiselle, nuorille tiedottamiselle ja nuorten kuulemiselle.

– Jatketaan nuorisojärjestöjen sekä kansallisten ja paikallisten nuorisoneuvostojen tukemista poliittisesti ja taloudellisesti.

– Edistetään sähköistä *e*-demokratiaa useamman järjestäytymättömän nuoren saamiseksi mukaan.

– Järjestetään lisää mahdollisuuksia nuorten ja EU:n tai kansallisten laitosten väliseen keskusteluun.

Komissio uudistaa Euroopan nuorisoportaalia ja on aktiivisempi nuorten suuntaan.

4.2.3. Edistetään nuorten ja muun yhteiskunnan välistä solidaarisuutta

Toiminta-ala 6 – **Sosiaalinen osallisuus**

Yhteiskunnan on osoitettava välittävänsä nuorista ja etenkin niistä, jotka ovat heikossa asemassa. Vuonna 2006 viidesosa 16–24-vuotiaista eli köyhyysriskissä. Syrjäytymisen syynä voi olla esimerkiksi työttömyys, vammaisuus, yhteiskunnan ja yksilöiden asenteet maahanmuuttajia kohtaan, syrjintä, fyysisen tai mielenterveyden ongelmat, päihderiippuvuus, kaltoinkohtelu tai hyväksikäyttö, perheväkivalta tai rikosrekisteri. Syrjäytyminen voi johtaa myös radikalisoitumiseen ja väkivaltaan.

Tarve saada köyhyyden ja syrjäytymisen siirtyminen sukupolvelta toiselle katkaistuksi on keskeinen tavoite sosiaalialan avoimessa koordinointimenetelmässä.[18] Köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen riskissä elävien nuorten auttaminen edellyttää yhtenäisiä toimia monella politiikan eri osa-alueella. Lapsi-, perhe- ja nuorisopolitiikan yhteydet ovat tässä suhteessa tiiviit, ja tämä tiedonanto täydentääkin komission tiedonantoa *Tavoitteena lasten oikeuksia koskeva EU:n strategia*.[19]

[18] KOM(2008) 418, KOM(2005) 706.
[19] KOM(2006) 367.

Tavoite

Ehkäistään muita heikommassa asemassa olevien nuorten köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä ja katkaistaan näiden ongelmien siirtyminen sukupolvelta toiselle. Siihen tarvitaan kaikkien nuoren elämään vaikuttavien tahojen yhteistyötä (vanhemmat, opettajat, sosiaalityöntekijät, terveydenhuoltoalan työntekijät, nuorisotyöntekijät, nuoret itse, poliisi ja oikeuslaitos, työnantajat jne.).

Jäsenvaltioiden ja komission toimet niiden toimivallan mukaisesti

– Etsitään sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden politiikan yhteydessä ratkaisuja nuorten ja nuorten aikuisten – etenkin niiden, joilla mahdollisuuksia on vähemmän – ongelmiin.

– Optimoidaan EU-rahoituksen ja kokeiluohjelmien käyttö nuorten sosiaalisen integroitumisen tukemiseen.

– Hyödynnetään nuorisotyön ja nuorisotilojen koko potentiaali osallisuuden edistäjinä.

– Kehitetään muiden kulttuurien tuntemusta ja monikulttuurisia taitoja kaikkien nuorten piirissä.

– Edistetään nuorten ottamista mukaan osallisuutta edistävän politiikan tekemiseen ja poliittisten päättäjien yhteistyötä.

– Annetaan tunnustusta heikossa asemassa oleville nuorille, jotka ovat selviytyneet heitä kohdanneista haasteista, esimerkiksi myöntämällä erityisiä palkintoja.

– Puututaan asunnottomuuteen, asuntojen saatavuuteen ja taloudelliseen syrjäytymiseen.

– Edistetään laadukkaiden palveluiden saatavuutta – esim. liikenteen, tietoyhteiskuntaan osallistumisen, terveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen alalla.

– Annetaan erityistä tukea nuorille perheille.

Toiminta-ala 7 – **Vapaaehtoistyö**

Vapaaehtoistyö on nuorille tärkeä keino osoittaa solidaarisuutta muuta yhteiskuntaa kohtaan, ja lisäksi se edesauttaa itsensä kehittämistä ja oppimiseen liittyvää liikkuvuutta, kilpailukykyä, sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja kansalaisuutta. Nuorten vapaaehtoistyö edistää voimakkaasti myös sukupolvien välistä solidaarisuutta. Neuvosto on tuoreessa suosituksessaan[20] kehottanut poistamaan esteitä, jotka haittaavat nuorten vapaaehtoisten liikkumista rajojen ylitse.

Tavoite

Tuetaan nuorten vapaaehtoistyötä tarjoamalla heille lisää mahdollisuuksia vapaaehtoistyöhön, poistamalla vapaaehtoistyön esteitä, tuomalla esiin vapaaehtoistyön

[20] 2008/C 319.

arvoa, tunnustamalla vapaaehtoistyö tärkeäksi epävirallisen oppimisen muodoksi ja vahvistamalla nuorten vapaaehtoisten rajatylittävää liikkuvuutta.

Jäsenvaltioiden ja komission toimet niiden toimivallan mukaisesti

– Parannetaan taitojen tunnustamista Europass- ja Youthpass-järjestelmien kautta.

– Tunnustetaan nuorisojärjestöjen panos ja vapaamuotoinen vapaaehtoistyö.

– Selvitetään, miten voitaisiin suojella paremmin vapaaehtoisten oikeuksia ja varmistaa vapaaehtoistyön laatu sekä saada nuoret ja nuorisojärjestöt mukaan mahdollisesti järjestettävän Euroopan vapaaehtoistyön teemavuoden 2011 toteuttamiseen.

– Kehitetään maakohtaisia tapoja lähestyä nuorten vapaaehtoisten rajatylittävää liikkuvuutta.

– Kehitetään maakohtaisia tapoja edistää sukupolvienvälistä solidaarisuutta vapaaehtoistyön keinoin.

Toiminta-ala 8 – **Nuoret ja maailma**

Globaalit haasteet – kuten perusoikeuksien loukkaaminen, taloudellinen eriarvoisuus ja ympäristön tilan heikkeneminen – askarruttavat nuoria eurooppalaisia. Nuoret haluavat osoittaa kantavansa huolta muusta maailmasta torjumalla syrjintää, auttamalla toisia ja suojelemalla ympäristöä.

Tavoite

Otetaan nuoret mukaan globaaliin politiikkaan kaikilla tasoilla (paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti) hyödyntämällä jo olemassa olevia nuorten verkostoja ja välineitä (esim. jäsenneltyä vuoropuhelua). Otetaan nuoret mukaan ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja YK:n vuosituhattavoitteitten toteuttamiseen.

Jäsenvaltioiden ja komission toimet niiden toimivallan mukaisesti

– Rohkaistaan nuoria omaksumaan ”vihreitä” kulutus- ja tuotantomalleja (esim. kierrätys, energiansäästö, hybridiajoneuvot jne.).

– Edistetään yrittäjyyttä ja vapaaehtoistyötä Euroopan ulkopuolisten alueiden kanssa.

– Tuetaan nuorisotyön kehittämistä muualla maailmassa.

– Lisätään nuorten tietoja perusoikeuksista ja kehitysyhteistyöstä koko maailmassa.

4.3. Uusi rooli nuorisotyölle

Nuorisotyö[21] on koulun ulkopuolista kasvatustyötä, jota ammattimaiset tai vapaaehtoiset nuorisotyöntekijät tekevät nuorisojärjestöissä, kunnan nuoriso- ja muissa tiloissa, kirkoissa jne. ja joka edistää nuorten kehitystä. Yhdessä perheiden ja muiden alojen ammattilaisten kanssa nuorisotyöntekijät voivat paitsi tarjota vapaa-ajan toimintaa myös auttaa nuoria

[21] Nuorisotyöntekijöistä käytetään perustamissopimuksen 149 artiklan 2 kohdassa oikeudellista termiä ”sosiaalipedagogiikan alan ohjaaja”.

selviytymään työttömyydestä, heikosta koulumenestyksestä ja sosiaalisesta syrjäytymisestä. Nuorisotyö auttaa nuoria myös kartuttamaan taitojaan ja tukee heidän aikuistumistaan. Vaikka nuorisotyö onkin luonteeltaan ”epävirallista”, siitä on tehtävä nykyistäkin ammattimaisempaa. Nuorisotyö tukee kaikkia tässä mainittuja toiminta-aloja ja niiden tavoitteita.

Tavoite

Nuorisotyötä olisi tuettava, sen taloudellinen ja sosiaalinen panos olisi tunnustettava, ja siitä olisi tehtävä ammattimaista toimintaa.

Jäsenvaltioiden ja komission toimet niiden toimivallan mukaisesti

– Varustetaan nuorisotyöntekijät tarvittavalla ammattitaidolla ja edistetään taitojen validoimista asiaan liittyvien eurooppalaisten välineiden kautta (Europass, tutkintojen viitekehys, ammatillisen koulutuksen ECVET-järjestelmä).

– Edistetään nuorisotyötä mm. rakennerahastojen avulla.

– Kehitetään nuorisotyöntekijöiden liikkuvuusmahdollisuuksia EY:n perustamissopimuksen mukaisesti.

– Kehitetään innovatiivisia nuorisotyöhön liittyviä palveluja, pedagogisia menetelmiä ja käytäntöjä.

Komissio kehittää analyysiaan nuorisotyön taloudellisista ja sosiaalisista vaikutuksista.

5. VISIOSTA TOTTA UUSISSA INTEGROIDUISSA YHTEISTYÖN PUITTEISSA

5.1. Monialainen lähestymistapa

Nuorisoon vaikuttavia seikkoja on niin paljon, että nuorisopolitiikkaa on toteutettava monialaisella mallilla sekä EU:n tasolla että kansallisesti. Nuorisopolitiikan eteneminen edellyttää toiminnan koordinointia muiden politiikanalojen kanssa. Nuorisopolitiikka voi puolestaan auttaa saamaan aikaan tuloksia esimerkiksi lapsi- ja perhepolitiikan, koulutus-, tasa-arvo-, työllisyys- ja asuntopolitiikan sekä terveydenhuollon alalla.

Jäsenvaltioiden olisi hyvä omaksua politiikan tekemiseen monialainen malli. Alojenvälistä yhteistyötä olisi kehitettävä myös paikallisten ja alueellisten toimijoiden kanssa, sillä niillä on ratkaiseva rooli nuorisostrategian toteuttamisessa. Neuvoston eri kokoonpanojen yhteistyötä varten voitaisiin kehitellä järjestelyjä. Komissio puolestaan tehostaa sisäistä koordinointiaan eri yksikköjensä yhteisten työryhmien kautta. Nykyisten järjestelyjen rinnalle ei pidä luoda päällekkäisiä järjestelyjä. Lisäksi on parannettava asiaa koskevaa tietämystä ja tehostettava parhaitten toimintamallien levittämistä.

5.2. Vuoropuhelu nuorten kanssa

Jäsennelty vuoropuhelu tarjoaa keinon seurata strategian toteuttamista ja pohtia yhdessä sen prioriteetteja. Jäsenvaltioita kehotetaan järjestämään osana nuorisopolitiikkaansa jatkuvaa ja säännöllistä vuoropuhelua nuorten kanssa. Siinä voitaisiin yhteistyössä komission edustustojen kanssa käsitellä myös EU:hun liittyviä teemoja.

Vuonna 2010 perustetaan jäsenvaltioiden ja Euroopan nuorisofoorumin yhteinen työryhmä tarkastelemaan jäsennellyn vuoropuhelun tilannetta (paikallisten, alueellisten ja kansallisten nuorisoneuvostojen osallistumista, järjestäytymättömien nuorten osallistumista, EU:n tason tapahtumien merkitystä, jatkotoimia ja niin edelleen). Tapauskohtaisesti mukaan otetaan myös työmarkkinaosapuolet ja nuorisopolitiikan tuoreemmat sidosryhmät (kuten elinkeinoelämä, säätiöt, hyväntekeväisyysjärjestöt ja nuorisolle suunnatut viestimet).

Nuorison kanssa voitaisiin käydä jäsenneltyä vuoropuhelua vuosittain. Seuraavien vuosien teemoista päätetään osallistujien kesken. Teemoja voisivat olla esim. seuraavat:

– nuorten työllisyys (2010)

– nuoret ja maailma (2011).

5.3. Parempaa politiikkaa vertaisoppimisen kautta

Vertaisoppimista varten ehdotetaan kahta eri järjestelyä: kun poliittinen yhteistyö on etusijalla, järjestetään huippuseminaareja, kun taas tarvitaan teknistä asiantuntemusta, muodostetaan ns. klustereita. Sidosryhmien olisi oltava mukana näissä toimissa.

Tuleviksi vuosiksi ehdotetaan seuraavia:

– monialaisen yhteistyön huippuseminaari (2010)

– nuorisotyön klusteri (2011)

– nuorten vapaaehtoistyön huippuseminaari (2011)

– nuorten terveyden klusteri (2012)

– luovuuden huippuseminaari (2012).

5.4. Toteutus

Tämän strategian toteuttamisessa ovat avainasemassa jäsenvaltiot. Monialaisesta lähestymistavasta ja tehokkaammista avoimen koordinointimenetelmän välineistä on todennäköisesti paljon apua toteuttamisessa. Strategian prioriteetteja olisi käsiteltävä kansallisen tason käynnistämistapaamisissa sidosryhmien ja muiden ministeriöiden kanssa. Mukaan olisi otettava myös alue- tai paikallisviranomaiset. Eri toimijoiden osallistuminen ja toiminnan koordinointi on olennaista strategian kaikissa vaiheissa.

Nuorisoasioita käsittelevien hallintoviranomaisten johtajien kokouksella pitäisi olla keskeinen rooli uusien yhteistyöpuitteitten käytännön toteutuksessa.

5.5. Näyttöön perustuva poliittinen päätöksenteko

Paremmat tiedot ovat terveen politiikan edellytys. Ensimmäisessä vaiheessa tietoja kartutetaan nykyisillä välineillä (kuten Eurostatin tiedot, kansalliset raportit, Euroopan nuorisopolitiikan tietokeskus EKCYP ja EU:n tutkimuksen puiteohjelma) ja kolmen vuoden välein laadittavalla Euroopan nuorisoa käsittelevällä raportilla. Tutkimustuloksia olisi jaettava ja tutkijoiden olisi verkostoiduttava koko Euroopassa. Komissio ehdottaa seuraavia toimia:

– Vahvistetaan EKCYP-keskusta täydentämällä maaprofiilit.

– Tarkastellaan prioriteettien nykykehitystä Eurydicen kautta.

– Laaditaan tulostaulu käytössä olevista indikaattoreista ja vertailuarvoista, jotka liittyvät koulutukseen, työllisyyteen, osallisuuteen ja terveyteen nuorten kannalta.

– Perustetaan työryhmä pohtimaan mahdollisia kuvaajia, joilla mitattaisiin osallisuus-, vapaaehtoistyö-, luovuus- ja nuoret maailmassa -prioriteetteja sekä tarkasteltaisiin nuoria, jotka eivät ole yleissivistävässä tai ammatillisessa koulutuksessa tai työssä.

– Tehdään tutkimus seuraavista:

  - ”Baby Bond” – eräänlainen pesämunarahasto, joka tukee nuoren itsenäistymistä (2010)
  - nuorisotyön sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset (2011)
  - nuorten sähköinen osallistuminen (*e*Participation) ja tietoyhteiskunta (2012).

– Tehdään säännöllisesti nuorisoaiheisia eurobarometritutkimuksia.

– Edistetään EU:n tutkimuksen puiteohjelman käyttöä nuorisotutkimuksessa ja jatkotoimissa.

5.6. Yksinkertaisempi raportointi

Neuvosto ja komissio esittävät kolmen vuoden välein yhteisen raportin edellä mainittujen prioriteettien toteuttamisesta. Raportissa käytetään pohjana jäsenvaltioiden vastaavia raportteja, ja siihen liitetään yhdessä jäsenvaltioiden ja nuorisojärjestöjen kanssa laadittava erityinen ”Nuoret lukuina” -osio, jossa esitetään yleiskatsaus nuorten tilanteeseen. Komissio suosittelee, että jäsenvaltiot julkaisevat raporttinsa.

5.7. EU:n ohjelmien ja rahastojen hyödyntäminen

Youth in Action -ohjelmasta tuetaan nuorisopolitiikkaa ja sen prioriteetteja, etenkin rajatylittävää liikkuvuutta, vapaaehtoistyötä, osallistumista, nuorisotyötä ja poliittista yhteistyötä (esim. vertaisoppimista, jäsenneltyä vuoropuhelua, tutkimuksia, eurobarometritutkimuksia ja tiedonhankintavälineitä). Myös muut ohjelmat ja rahastot tarjoavat kaikille nuorille monia mahdollisuuksia, ja niitä olisikin tehtävä tunnetuksi nuorten keskuudessa. Mahdollisuuksia tarjoavat mm. kulttuuriohjelma, elinikäisen oppimisen ohjelma, Progress-, Media- ja Erasmus nuorille yrittäjille -ohjelma, kilpailukyvyn ja innovoinnin puiteohjelma sekä rakennerahastot.

5.8. Yhteistyö EU:n muiden toimielinten ja kansainvälisten järjestöjen kanssa

Euroopan parlamentti antaa säännöllisesti panoksensa nuorisopolitiikkaan. Komissio pyytää parlamenttia reagoimaan tähän tiedonantoon ja lupaa pitää parlamentin ajan tasalla sen toteuttamisesta. Komissio aikoo tehdä yhteisyötä myös Euroopan talous- ja sosiaalikomitean ja alueiden komitean kanssa niiden toiminta-alueilla.

Komissio jatkaa Euroopan neuvoston kanssa tekemäänsä yhteistyötä molemmille tärkeillä aloilla, joista mainittakoon nuorten osallistuminen, nuorisotyö ja nuorison tuntemuksen parantaminen.